СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 148. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 26-го червня 1936. — VOL. XLIV. No. 148. Jersey City, N. J., Friday, June 26, 1936. THREE CENTS

СПОКІЙ НА ДЕМОКРАТИЧНІЙ КОНВЕНЦІЇ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Демократична конвенція у Філядельфії проходить дотепер без більших зворушень. Сенатор Робінсон, сталий голова конвенції, виголосив другу основну промову, в якій обороняв політику „нового розділу". Група фармерських делеґатів із західніх стейтів домагалася, покищо без успіху, щоб у демократичну плятформу влучити точніші і виразніші точки, які обіймали би поміч фармерам. Головою резолюційної комісії є сенатор Ваґнер, який старається викликати серед делеґатів враження, немовби точки плятформи вироблювано в Філядельфії, а не були вже уложені передтим у Вашинґтоні, на спілку з президентом Рузвелтом. Делеґати це знають, одначе не дивуються цьому, бо розуміють, що особа, яка переводила певну політичну програму три роки й задумує переводити її дальших чотири роки, повинна у формуванні цеї програми мати найбільший голос. Одначе це все робить конвенцію спокійною і, як дехто з противників каже, нецікавою. Явищем, цікавим на занотування на цій конвенції, було те, що учасники відчувають додатній вплив жіноцтва, яке додає більшого оживлення нарадам. Щоб за це дати признання жінкам, конвенція ухвалила, щоб для кожного члена найголовнішої резолюційної комісії вибрати заступницю, яка бралаб участь у нарадах з повним правом голосування, на випадок відсутности члена.

РАСОВА НЕНАВИСТЬ В АМЕРИЦІ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Підчас демократичної конвенції у Філядельфії зайшов один випадок, який яскраво малює расову ненависть у Злучених Державах і кидає жмут світла на муринське питання: Коли муринський священик перед нарадами конвенції розпочав програмову молитву, сенатор Смит, враз із кількома іншими делеґатами з Полудневої Каролайни, опустив салю нарад зі словами: „Я скінчив з демократичною конвенцією і мені обридло ціле це прокляття". Пізніше він вернувся назад і причину свого поступку пробував виправдати чим іншим. Та всетаки він без обиняків заявив, що не буде піддержувати ніякої орґанізації, яка „дивиться на мурина й обходиться з ним наче зі своїм рівним".

ЗРУЧНИЙ КРАДІЖ.

ЛОКУСТ ВЕЛЕЙ (Лонґ Айленд). — Якийсь незвичайно зручний вломник дістався до палати одного міліонера, Кова, і заграбив ріжні дорогоцінности вартости $400,000. Цього самого дня він обікрав теж другий дім, міліонерки Кокс, обійшовши якось пятьох слуг, пів тузина собак і недалечкий муравник, на якому партія гостей грала бріджа. Поліція припускає, що це мусів зробити хтось, хто дуже добре визнавався у внутрішніх справах обох домів.

ЗАТВЕРДИЛИ БУДІВЕЛЬНУ ПРОГРАМУ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар Морґентав і головний почтмайстер Фарлей затвердили будівельну програму, яка передбачає 321 нових будівель по ріжних стейтах, а також звязаних з тим $60,000,000 видатків. Ця програма в більшості обіймає будову нових почтових будинків.

НАГОРОДИЛИ ТЕЛЕФОНІСТОК МЕДАЛЯМИ.

ФЕДЕРАЛСБУРҐ (Меріленд). — Телефонічна компанія нагородила двох своїх телефоністок медалями за героїзм, який вони виявили в часі повени. Коли вулиці були залиті водою, схвильовані люди втікали кожний, де хто міг, згадані телефоністки пятьдесять кілька годин оставались на своїх стійках і не опускали апарату, що був у той час одиноким звязком міста зі світом.

ВІДКРИЛИ ШТУЧНИЙ КУПЕЛЕВИЙ СТАВОК.

НЮ ЙОРК. — Заходом міста побудовано в східньо-долішній частині Ню Йорку, біля вулиць Ґавстон і Пит, штучний купелевий ставок. Цей ставок коштував $1,000,000 і його побудовано за найmodернішими зразками. Вступ для дорослих коштуватиме 20 центів, а для дітей 10. Одначе посадник Ню Йорку, Ля Ґвардія, в часі відкриття натякнув, що на другий рік мабуть оплату знесуть зовсім і цей ставок віддадуть до безплатного вжитку публики.

ДОРОГИЙ ПОЦІЛУНОК.

БРОКВИЛ (Онтаріо, Кан.). — Закоханій парі новоженців захотілося поцілуватись у той час, як їх авто гнало 60 миль на годину. Це побачив поліцай і забрав їх перед суддю, який вкарав молодця $18 гривною.

ПРОБЛЄМА СТИҐМАТИЗАЦІЇ НА КОНҐРЕСІ ПСИХОЛЬОҐІВ.

В кармелітанському монастирі у Фонтенебльо відбувся міжнародній конґрес психольоґії релігії при участи представників католицьких університетів, фільософів, лікарів, письменників і католицьких часописів. Конґрес занявся м. ін. проблємою стиґматизації, зокрема означенням точних метод, якими слід користуватись при оцінці всіх незвичайних і чудесних явищ, беручи під увагу наукові дані, які осягнула новочасна медицина й психольоґія та у згоді з тезами католицької теольоґії.

В РУМУНІЇ ДАЛІ НЕСПОКОЇ.

Преса пише малощо про розрухи в Румунії, бо цензура не дозволяє. Але це певне, що спокою нема. В Букарешті понищено всі місця, де продають ліберальні ґазети. Повибивано вікна в домах жидів, головно лікарів і адвокатів. Це тому, щоб запротестувати проти любовниці короля, що є жидівкою.

ДОПУСТИВСЯ 11 ПІДПАЛІВ.

У влоцлавському повіті були часті пожежі від підпалу. Аж нарешті вдалося прихопити на підпалі 16-літнього хлопчиська Садовського, що служив у господаря Яна Левандовського. У слідстві він признався, що підпалював господарів на приказ свого хлібодавця. Поліція арештувала Левандовського, якому доказано 11 підпалів. Показалося, що кількох підпалів Левандовський допустився з пімсти, а інших, щоби відвернути увагу; боявся, щоби люди не зміркували, що погоріли самі його вороги. Левандовського засуджено на кару 6 літ вязниці, яку апеляційний суд зменшив до 4 літ.

ЗУСТРІЧ ПОТЯГУ З КОРОВОЮ.

Під Варшавою склалася незвичайна катастрофа на вузькошляховій залізниці до Яблонни. По залізничому шляху ходила корова. Нараз із Варшави надіхав потяг. Тому, що сиґнали не помогли і корова не зійшла з шин, машиніст рішися здержати потяг. Одначе було вже запізно і потяг наїхав на корову, причому паровіз і один ваґон вискочили з шин. Потревало досить довго, заки колеса очищено з мяса та костей і потяг міг рушити в дальшу дорогу.

ГРІМ УБИВ ТРЬОХ СЕЛЯН.

Над Михайлівцями (Закарпаття) пройшов цими днями буревій. Грім убив трьох селян, що працювали на полі, а підчас бурі скрились у тютюневій сушарні. Будинок сушарні ушкоджений.

73-ЛІТНИЙ СТУДЕНТ.

Найстарший студент в Австрії, а може й на цілому світі — це 73-літній спенсіонований урядовець Стронскі. Він кінчить тепер медичні студії у віденськім університеті разом зі своїми внуками.

РАЗОМ РОДИЛИСЬ І РАЗОМ ПОМЕРЛИ.

В Сасові коло Севлюша на Закарпатті померли дня 28. квітня ц. р. в одній годині дві 60-літні жінки. Були це рідні сестри-близнята.

КОНКУРЕНТИ ДЕРЖАВНОГО СКАРБУ.

Мукачівська поліція (Закарпаття), викрила цими днями громаду фальшівників монет. Досі арештували в звязку з цим багато осіб. Провідником фальшівників був якийсь Вайс. Фальшівники фабрикували срібні чеські 10-коронівки.

РЕЕМІҐРАНТИ З АМЕРИКИ.

Матій і Марія Офяри купили у Варшаві при помочі посередника площу, щоб вибудувати собі дім. Цей посередник нараяв їм інжиніра Шнотальда, що піднявся цієї будови. А що реемігранти, які провели 20 літ в Америці, не знали добре польської мови, посередник і інжинір вимантили від них 70 тисяч зл. і пропали без сліду. Справою занявся слідчий уряд.

СЕНЗАЦІЙНЕ ВБИВСТВО БУВШОГО ВЯЗНЯ.

У містечку Сарнія, Онт., трагічною смертю згинув Норман Ф. Реян, якого домініяльний уряд перед десятьма місяцями був помилував і звільнив з тюрми у Кінґстон, Онт. Реян був засуджений у 1923 році на досмертну тюрму за напад на банк і за вбивство.

Дня 25-го травня ц. р. Реян, який проживав від 10 місяців у місті Торонті, замаскований і узброєний двома револьверами, напав на склеп горівчаних напитків у містечку Сарнія і заграбив там $384. Про напад була в час повідомлена поліція, яка на місце злочину вислала поспішно кількох поліцаїв. Поліція прибула на місце злочину саме тоді, як бандит „Ред" Реян покидав ограблений державний склеп з горівками. Його стрінув на порозі склепу констабель поліції Джан Люїс.

Бандит Реян без одного слова осторогу вистрілив до поліцая на віддаль двох кроків. Після того „Ред" Реян зі своїм спільником Чеклеєм пустився втікати на другі двері. Серед того до склепу ввійшли інші поліцаї, які обох бандитів вистрілами з револьверів положили трупами. Серед бою бандити віддали 13 стрілів. Поліцай Джан Люїс помер.

Грабіжницький напад Реяна і його траґічна смерть від кулі поліцая викликала в цілій Канаді велику сензацію. Ред Реян у часі відбування кари в Кінґстон, Онт., де він мав просидіти до кінця свого життя, поводився дуже примірно. Він навіть написав брошуру, в якій виказував непоплатність злочину. Його зразкове поведення у вязниці і поява брошури з доказами, що злочив не поплачується, звернули на Реяна увагу і ним особливо заопікувався сенатор Ґаррі А. Моллинс з Вінніпеґу. Заходами Моллинса домініяльний уряд увільнив Реяна з вязниці, а його приятелі заопікувалися ним і дали йому можливість прекрасного життя у місті Торонті. Реян заробляв місячно $500 і сповидно вів дуже примірне життя. Тепер одначе, вже по смерти Реяна, покаується, що Реян днями заховувався як порядний член суспільности, а ночами займався бандитизмом. Виходить на яв, що за останніх десять місяців „Ред" Реян перевів кілька бандитських грабіжів і замордував кількоро людей.

БОРОТЬБА З КОМУНІЗМОМ У КАНАДІ.

Компанія, що на більшу скалю в околицях міста Летбридж, Альберта, плекає цукрові бураки, виготовила новий контракт, на підставі якого кождий робітник, який буде піддержувати комуністичний рух, утратить роботу.

ПОЇЗД ЇХАВ БЕЗ КОНТРОЛІ 40 МИЛЬ.

В дорозі до міста Сакраменто, Кал., трісла парова рура в льокомотиві поїзду. Від експльозії згинув машиніст, а його помічник стратив притомність. Поїзд гнав без керми на просторі 40 миль. Потім помічник машиніста відзискав притомність і перебрав керму поїзду. Тіло вбитого машиніста, викиненого експльозією з льокомотиви, знайшли на залізничім шляху.

НАЙВИЩА ЕВРОПЕЙСЬКА ГОСТИННИЦЯ.

Европа матиме найвищу гостинницю в 1937 р. у підніжжя Ельбруса. Стоятиме вона над рівнем хмар і помістить 200 осіб. Щоби будинок міг сильніше триматись, від матиме аеродинамічну форму, що нагадуватиме кермовик. Тому, що не можна його будувати на місці, приготують складові частини і доставлять їх волами на верх гори.

КОШТОВНИЙ ФЛІРТ.

В потязі з Катовиць до Варшави в переділі першої кляси купець Ґерман Р. познайомився з якоюсь гарною чужинкою, що представилася як кабаретова танцюристка з Будапешту і почастувала його папіроскою, від якої він здрімався. Коли пробудився перед Варшавою, в переділі не було вже принагідної знайомої, а в його кишені не стало портфелю з більшою сумою грошей.

ПЯТЕРНЯТА БУДУТЬ ФІЛЬМОВИМИ ЗІРКАМИ.

В дні річниці двολітніх уродин славних пятернят-сестер Діон з Келендер, Онтаріо, опікунська рада підписала з одною американською фільмовою компанією контракт, на підставі якого в р. 1937. пятернята будуть виступати як фільмові акторки і за це одержать нагороду в сумі $250,000. Крім того пятернятам контрактово забезпечено десять процентів доходу з фільми.

Теперішній маєток пятернят в готівці, зложений до банків, виносить суму $250,000.

ГРАБІЖНИЦЬКИЙ НАПАД.

24-літній Майк Стефаник напав на Бенк оф Монтреал на Селкирк Евені і Арлинґтон стріт, Вінніпеґ, і під загрозою револьвера заграбив $788. Після грабіжу Стефаник утік пішки бічними вулицями. Повідомлена про це поліція приїхала на місце злочину і почала свої доходження. По одинацятьох годинах праці і вичікування детективи поліції заарештували Майка в його домі на Меґнус Евені й Арлинґтон Стріт, якраз чотири бльоки від ограбленого банку. Там бандит жив зі своєю мамою. Стефаник при арешті не боронився. Поліція знайшла при нім і в його домі майже всі заграблені в банку гроші.

ПОСУХА І ГРАД В ГАЛИЧИНІ

ЛЬВІВ. — У часописах повно дописів з ріжних місцевостей Галичини, в яких доносять про великі шкоди, що їх нанесла селянам довготреваюча посуха. У скалатському повіті поля, луги, сади та ґороди зівяли від посухи і не стає вже паші для худоби. У піскових околицях, на північ від Львова, наслідки посухи катастрофальні. Картоплі в багатьох околицях цілком не розвиваються, пропадає конюшина, вітри наносять пісок та роздирають ґрунт. А в інших околицях, що зародили, бурі виложили збіжжя, а вода замулила сіножати і ґороди. Градова туча знищила засіви в чотирьох громадах у ліському повіті. У Сяніччині град знищив на половину засіви в Фалаївці, Камінному та в Олехівцях. Над калуським і надвірнянським повітом шаліла градова хуртовина. Падав густий град, величини ліскового горіха, спричинюючи великі шкоди на полях і в садах. Градова туча знищила на 70% засіви в Родачичах, Любіні Великім і Ставчанах.

НАСИЛЬСТВО РУМУНІВ НАД УКРАЇНСЬКОЮ ЦЕРКВОЮ.

ЧЕРНІВЦІ (Буковина). — До Сучави на Буковині приїхав до тамошнього українського пароха о. І. Аронця, відпоручник буковинської митрополії, архипрезвитер Орест Таранґул (румун) і прохав ключа, щоб оглянути церкву. Колиж парох запровадив Таранґула до церкви, за ними зараз увійшли румунські жовніри і жандарми. Тоді о. Таранґул сказав до пароха: „Забирайся звідси, отче, бо від сьогодні ця церква наша, а ти з своїми парохіянами йди за Дністер". Потім зараз проголосив, що наступного дня будуть висвячувати греко-католицьку церкву на православну. З церкви вивезли зараз річи і поставили біля неї румунську військову сторожу.

СХАРАКТЕРИЗУВАВ ЧЕСЬКИЙ РЕЖІМ НА ЗАКАРПАТТІ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Посол Ю. Ревай сказав у своїй промові, виголошеній у чехословацькім парляменті, між іншим таке: „Стверджую факт, що українців, членів закарпатського відламу українського народу, урядово не признають за українців, а в школах заборонено згадувати назву українського народу".

СЕЛО ПЕРЕЙШЛО НА УНІЮ.

КРЕМЯНЕЦЬ (Волинь). — Село Якимівці, повіт Кремянець, перейшло на унію через протиукраїнські виступи православного священика.

УКРАЇНСЬКА ФАБРИКА СКРИНЬ.

ЛЬВІВ. — Від чотирьох років існує у Львові кооператива „Зоря", що є фабрикою скринь. В фабриці працюють українські люди. Всі українські фірми покривають своє запотребування в цій фабриці.

НОВА МЕЖОСОБИЦЯ В КИТАЮ.

ШАНҐГАЙ (Китай). — У полудневім Юнані дійшло вже до нових сутичок між армією центрального уряду в Нанкінґу й уряду в Кантоні. Властивою причиною розходжень є, кажуть, відношення до Японії. Кантон хоче війни з Японією і провокує конфлікт. В останніх днях обстрілювано кілька японських кораблів і ранено кількох японців.

ПОЛЬЩА ПОПИРАЄ НІМЕЧЧИНУ.

ВАРШАВА (Польща). — Урядові часописи подають, що Польща задоволена, що знято санкції проти Італії. Обороняючи право Італії до заграбання нових кольоній в Африці. Польща обстоює теж право Німеччини до кольоній.

НА ОБОРОНУ ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — Ґенеральному інспекторові армії, Ридз-Сміґлому, надіслало одно подружжя золоту шлюбну обручку, призначуючи її на Фонд Оборони Краю. Ґенерал відповів, що він зворушений цею жертвою. Але додав, що жовнір на війні бере за останні патрони вже тільки в остаточній потребі. Тому відіслав перстень з тим, що прийме його тоді, як зайде така остаточна потреба.

ІСТОРИЧНИЙ СПІР ЗА ДАРДАНЕЛІ.

МОНТРЕ (Швайцарія). — Совєтський комісар загранichних справ, Літвінов, є проти того, щоб дозволити на вільний проїзд через Дарданельський пролив воєнним кораблям усіх держав. Таке право може прислугувати, на його думку, тільки воєнним кораблям Совєтів. Проти цього виступає якнайрішучіше Анґлія.

ГОТОВІ ЗБЛИЖИТИСЯ.

БЕРЛІН. — Націсти зачинають вірити, що лівий французький уряд, з жидом Блюмом на чолі, таки дійсно бажає згоди червоної Франції з гітлерівською Німеччиною. Тому ставляться до мирової пропозиції Блюма цілком серіозно.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БОЖЕВІЛЛЯ, ЧИ ПРОВОКАЦІЯ?

Хтось писав, що націоналізм подібний до вогню, який криється в кремінню чи в сірнику: щойно при зударенню або тертю вибухає полумям. Львівський процес проти українських націоналістів є свого роду зударенням української націоналістичної ідеї з польською ідеєю. Першу заступають там українські націоналісти як підсудні і як діти автохтонного українського населення, а другу заступають польські судді як виразники окупантської, польської влади. Допустившися в імя української ідеї деяких терористичних актів, убивств, тощо, українські націоналісти, а зокрема їх провідник Степан Бандера, намагалися подати мотиви відносно конкретних терористичних актів. Одначе предсідник суду не дозволив відкрити тих найважніших тайн, кажучи, що „не на те є суд". Та проте була таки сяка-така змога розповісти, на кого і за що пляновано атентати і кожний може тепер виробити собі власний осуд, чи ті, з якими боролися українські націоналісти серед власної суспільности, були дійсно „зрадниками нації". Зізнання підсудних виказують, що в ОУН поступали дуже обережно, заки запало рішення усунути своїх власних зрадників і денунціяторів, чи навіть польських урядовців, що являлися представниками зненавидженої й брутальної польської влади, чи допускалися нелюдських знущань над українськими вязнями. Навіть попереджувано декого, як от у випадку директора Бабія, що буде знищений, якщо не перестане поборювати український націоналістичний рух при помочі польської поліції й доносів. А в такій справі як щодо студента Бачинського пороблено спеціяльні проби, щоби переконатися, чи він є дійсно на услугах польської поліції.

І треба ствердити, що всі ті, що підготовляли чи виконували терористичні акти, були людьми наскрізь ідейними і не брали за те часто навіть тих кілька нужденних марок, що були потрібні на те, щоб втекти чи скритися. Всі вони були приготовані, що можуть переплатити свої кроки кожної хвилі своїм власним життям. І всі були свято переконані, що те, що вони роблять, помагає до „відбудови і закріплення соборної української держави".

Усе те є відомі вже факти. Підкреслюємо й тим разом, що можна не годитися з цею аргументацією українських революціонерів і бути тої думки, що та висока ціль, яку вони видвигнули, не освячує тих засобів, якими вони до цеї цілі доходили. Супроти цього можна бути проти їхньої роботи і скрентонській „Народній Волі" й можна їй ту роботу критикувати, як це вона й робить. Але це не значить, що вільно допускатися їй такого національного злочину, щоб порівнювати ОУН з американським „Блек Лідженом". В „Чорнім Легіоні", пише „Народна Воля", вбивали з політичної пімсти, на підставі неправдивих сплетень — в імя „американізму". А як виказує львівський процес, пише „Народна Воля" (ч. 68), Організація Українських Націоналістів, визволяючи Україну, вживає до цього тих самих засобів, що й „Чорний Легіон". Думаємо, що проти такого злочинного очорнення діл Біласів, Данилишинів, Бандерів і т. д. мусить запротестувати кожна чесна українська людина, що є при здоровім розумі й має українське серце.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ДУШОГУБЕЦЬ ГОСТРИТЬ НОЖІ

Ви знаєте казку про душогуба, що сватав млинареву доньку?

Десь там, каже та казка, жив собі багатий млинар, і мав він одиначку доню, вродливицю, думав тільки про те, щоб гідно її одружити. Та от одного разу явився в нього молодий парубок, гарний собі з виду і, як здавалося, багатий, тай нуж до млинара, щоб він дав йому доньку за жінку. І млинар згодився, бо думав, що той парубок саме відповідна пара його дитині. Але дівчині той жених не конче припав до вподоби. Вона краще ніж батько почала розпитувати його, хто він і де він живе, а коли він сказав їй, що його хата в темнім лісі, і запросив її до себе, вона раз і справді вибралась туди і знайшла ту хату, але коли зайшла до неї, почула тут від одної старої жінки, що це хата розбійників і що її жених їх ґершт, і що жде її тут певна смерть, коли не вдасться їй якось перехитрити душогуба. І незабаром схована в бочці млинарева дочка є свідком того, як наспілі в хату розбійники під проводом її жениха рубають на штуки одну молоду дівчину, яку вспіли захопити в лісі, бо вони — людоїди.

Але смертельно наляканій млинаревій доньці — кінчає казка — вдалось таки втекти з хати душогуба, і коли він опісля, не знаючи нічого про її пережиття в його хаті, ще раз прийшть до її батька, його схоплюють і віддають на суд.

І певно його там повісили, або відрубали йому голову, або й почетвертували на штуки.

Отак у казці лютий душогуб гострив ножі на всіх людей, але йому була за це кара.

Затеж у життю воно, на жаль, інакше, зовсім інакше...

Особливож сьогодні!

Бо ми дивимось лиш на такого страшного, а проте тричі замаскованого душогуба-людоїда, як большевицький опришок. Всіми способами залицяється він до кожної нації зокрема, женихається в собі чудесно причепуреного і гладенького висланника свойого, **Валаха-Літвінова з Лігою Націй**, і де й коли тільки може, проголошує, що він рад принести мир усьому світові. Але в темряві свойого понурого житла большевицький душогуб вигубив уже міліони людей, і готує **ножі своєї світової революції на другі міліони.** Та тільки диво дивне притім, що та культурна Европа, яку він з такою жадливістю бажав би затягнути в нетри своєї трупарні, ще завжди не розпізнає в ньому пекельного душогуба, і приймає його залицяння і дружиться з ним, і ніби не бачить і не чує того, що в большевицького збуя щораз більше ножів на неї, і щораз вони тонше вигострювані та ще при допомозі тих, що на них їх він готує! Бо якою загрозливою силою стала нині большевицька Москва, на це доволі переконуючо вказує поміщена недавно у відніськім журналі **„Вінер Наесте Нахріхтен"** передовиця п. з. **„Російська небезпека"**, котрої автор пише таке:

„Зараз після того, як советська Росія встановила в себе большевицький режім, намагалась вона здійснити пляни світової революції. От повстання Спартакістів у Німеччині, панування комуністів у Мадярщині та викликані нею заворушення в частинах Південі і Середущої Америки це докази тієї її діяльности. Але тоді не так то легко було Советам переводи в життя замисли комуністичного інтернаціоналу; тоді засоби сили новної Росії були ще заслабі, а її становище в колі інших народів подобало радше на становище держави бойкотованої. Та від того часу вдалося Советам те положення основно змінити. Оце ось коштом величезних жертв, що їх домагались життя та екзистенція міліонів населення, створено індустрію, призначену служити здебільша військовим цілям. А російський торговельний демпінг зміг неабияк пошкодити европейському господарству, але зате він уможливив Советам поворот на арену світової політики. Та щойно з ментом, коли Росія добилась доступу до Ліґи Націй (хоч саме тоді видигали в Україні піраміди з трупів вимордуваних голодом і розстрілами — О. Г.), вона створила собі властиву базу для поширення своїх політичних впливів, причім головно договір з Францією, заключений завдяки психозі страху зі сторони французів, треба вважати найбільшим дотеперішнім політичним триюмфом Советів. Йогож наслідки зазначуються на політичнім овиді Европи скрізь. Адже ніякий політик не розвинув в останньому році такої гарячкової діяльности як саме советський міністер закордонних справ Літвінов, який багато більш пробував у Женеві, Парижі та в Лондоні, ніж у Москві. І використовуючи вповні добуту собі позицію, Літвінов мішається до всіх справ міжнародної політики, з огляду на що треба сказати, що за нечуваний політичний хаос, який сьогодні панує в Европі, несе відповідальність в дуже великій мірі цей большевицький діяч.

„А водночас зі зростом російського впливу на міжнародню політику зазначується вплив Советів на внутрішньо-політичні відносини багатьох держав. І так інтернаціонально зорієнтований марксизм та комунізм мають свій духовий центр у Москві, звідки й одержують усякі вказівки відносно питань організації і тактичної поведінки. З цього погляду перемога червонних в Еспанії та Франції при останніх виборах це чергові плоди діяльности Москви, та народи приглядаються тій чомусь байдужно (не розпізнаються гаразд на залицянню окривавленого душогуба! О. Г.). А Москва досягнула тимсамим вершини свойого політичного впливу, якого наслідки даються відчувати гаразд.

„Але советські можновладці знають дуже добре, що політичний вплив лиш тоді всилі стати трівким, коли він спирається на реальну силу. І якраз тому ще кілька років організація мілітарної потуги Советів мала на приміті майже виключно внутрішньо-політичні цілі, то з довершеною консолідацією советської системи внутрі держави переводиться мілітарну організацію за зовсім новими принципами. Згодом ось характер війська як чисто клясової ударної армії затерся, і створено з неї політичний і назверх засіб сили першорядної ваги. Ота зміна довершилась упродовж часу від 1933 р., являючись отак і зі сторони французів пожаданою передумовою пакту. І якщо російська армія числила первісно як кадрові формації 28 піхотних і 6 кавалерійських дивізій, а міліції 56 дивізій піхоти і 6 кавалерії, то нині в ній кадрових 64 дивізій піхоти і 9 дивізій кавалерії тоді, як міліційного війська є всього 20 дивізій піхоти, а кавалерії 3. Отак значення згаданої вище зміни в тому, що салдати кадрових формацій служать активно два роки і мають повне військове вишколення, є з кожного погляду знаменито засоблені та виявляють високий рівень боєздатности, тоді, коли дивізії міліції, де салдати служать активно всього місяць в році три, є засоблені дуже скромно і не є надто боєздатні. Одначе позатим є ще дуже сильний відділ артилерії і 10 тенкових полків.

„А велику вагу кладуть Совєти на потугу летунську. Вони мають нині наймогутнішу повітряну армію, на яку складається 20 летунських бригад разом з 3,100 літаків, між якими найбільшу боєздатність приписують літакам бомбовим. Отимто й не диво, що мілітарний буджет Росії від 5 міліярдів рублів в р. 1934 і 8.2 міліярда в 1935 р. дійшов в біжучому році до висоти 14.8 міліярда, мировий же стан війська від 800,000 до 1,300,-000 чоловіка. А організація засоблення і вишколення теперішнього війська така, що заступник французького шефа генерального штабу, генерал Льоазо, та італійський генерал Ґраціолі, які минулого року мали нагоду пізнати основно всю організацію збройної сили Росії, висловилися про неї з найбільшим признанням.

„Позатим Росія це нині одинока держава у світі, що в якнайщедрішій мірі розпоряджає всіми можливими сировинами, потрібними до ведення війни. А до того положення її індустріяльних місць є підібране так, що з огляду на зосередження всіх її фабричних заводів у самім нутрі держави вони на ніякі наступи ворожих летунських сил виставлені не є, через що Росія саме проти наступів наймодернішого засобу боротьби є забезпечена добі. Отак у тій мірі, в якій Росія степенує свою політичну активність, і є, як ніяка інша держава, розбудовує всі засоби своєї мілітарної сили, розвиваючи так в усіх ділянках спромогу офензиви неабиякого рівня, розпоряджає вона заразом змогою такої дефензиви, з якою теж не може рівнатися ніяка інша держава у світі. **І тимто небезпека, яка нині загрожує зі сторони Росії Европі та всьому світові, осягнула просто небувалі досі розміри**" (підкреслення моє — О. Г.).

Стільки згадуваний мною німецький журнал. Але, на жаль, таких розумних, тверезих голосів ви нині в Европі не чуєте надто багато, а навпаки, — як я вже про це писав нераз — навіть у найповажніших журналах тут появляються статті, повні захоплення „чудовим розвитком революційної Росії" і повні подиву для ґеніяльного „советського дипломата Літвінова" і такого іншого. А тимчасом лютий большевицький душогуб, користаючи то з засліплення націй, які в ньому добачують носія ідеї нового світа, то з моральної отяжілости народів, які не в силі двигнутись на нього новим хрестоносним походом во імя справжньої культури людства і духа, гострить і гострить свої вбивчі ножі, та ще до того під одушевленим аплявз таких знавців, як французькі й італійські генерали... І поки українська визвольна стихія не потрясе в усіх основах пекельним царством большевицького душогуба і силою сорок пятьох міліонів борців України не видре йому тих ножів з окаяних рук і не потопить їх у його нікчемному серцю, доти нам зі сторони Европи, задурманеної залицянками московського душогуба, не надіятися для нашого визволення нічого.

Так:

Історичне післанництво України боронити світ перед варварськими навалами зі Сходу стає тепер найживучішим питанням нашого власного національного бути чи не бути. Мусимо знищити на нашій землі московських душогубів і московську **„владу тьми"**, щоб створити на її місці знову владу трисвітлого українського сонця.

Д-р Остап Грицай.

ПОВІДОМЛЕННЯ
ДЛЯ УРЯДНИКІВ СОЮЗОВИХ ВІДДІЛІВ

З SHAMOKIN, MT. CARMEL, CENTRALIA, SHENANDOAH, MAHANOY PLANE, MAHANOY CITY, FRACKVILLE, MINERSVILLE, ST. CLAIR, COALDALE, NESQUEHONING, McADOO, HAZLETON, PA.

Отсим подаємо до відома, що

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 28-ГО ЧЕРВНЯ 1936 РОКУ

в годині 3-тій пополудні

відбудуться

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

В ГАЛІ МИХАЙЛА ГРИЦИШИНА
на MAIN STREET, MAHANOY PLANE, PA.

На збори повинні конечно прибути урядники наступних Союзових відділів: 1, 2, 7, 9, 28, 31, 78, 85, 90, 98, 186, 189, 201, 228, 231, 242, 265, 305, 314, 365 і 382. На зборах буде приявний гол. рек. секретар **Д. Галичин** та говоритиме в справах У. Н. Союзу.

ДМИТРО КАПІТУЛА, гол. контрольор У. Н. Союзу
ОЛЕКСА ШАРШОНЬ, головний радний У. Н. Союзу.

В. Ф.

ВЕЛИКА ПОДОРОЖ

(Оповідання).

(4)

Таки допав його на стації в хвилі, коли кондуктор сіпнув за дзвінок.

— Стій! — крикнув, хапаючи кондуктора за руку. — Я лиш свою палицю возьму.

Бачучи червоного, задиханого, кондуктор зразу гадав, що то якийсь без одної клепки.

— Куди їдете? — спитав.

— Нікуди! Я лиш по мою палицю.

На місці, на якім в попереднім возі сидів Никешук, в тім возі сиділа якась дуже груба пані.

— Встаньте, пані! — сказав до неї Никешук, — Ви сидите на моїй палиці.

Пані підвелася, під нею палиці не було. Никешук закляв і сягнув рукою поза плечі другої пасажирки. Вона наробила крику. Пасажири посхоплювалися. Саме тоді трамвай станув на стації. Никешук заявив, що без палиці не вступиться, отже кондуктор прикликав поліцая. Никешука витягли з воза, він став кричати, що його обікрали, що це розбій. Народу збіглося велика сила. Віз стояв і собою загатив дорогу для дальших, що один по одним надїздили і ставали. Поліцай записав собі номер воза, імя кондуктора й адреси кількох пасажирів, щоби в потребі були за свідків.

Никешука взяли до поліційного комісаріяту. Там він широко розказав свою кривду. Комісар і возні, що там були, насміялися і, не скарავши Никешука, позволили йому відійти.

— А як я зайду до мого готелю? — спитав Никешук.

— Знаєте, як той готель зветься? — спитав комісар.

— Якось... Якось так чудно... Таки не скажу.

— Маєте гроші на фіякер?

— А чомуж би ні? Я вибрався був до Відня, тож без грошей не виїхав з хати.

— Найліпше буде, як відведе поліцейте фіякром на залізничий дворець. Може нагадаєте собі, куди то ви ішли від залізниці і як зайшли до готелю.

— Так буде найліпше. Я дуже добре движуся, куди йду і дорогу від залізниці до мого готелю тямлю.

На приказ комісаря поліцай завів Никешука до фіякра і сказавши йому, скільки за їзду повинен заплатити, відійшов. Никешук поїхав. До залізниці не доїхав, бо не треба було. Переїздив попри свій готель, пізнав його і фіякра задержав.

— Гов! Це тут.

Висідаючи, всунув руку в кишеню, щоби виймити гроші і заплатити фіякрови... На ціле його тіло виступив зимний піт. Кишеня порожна. Аж тепер Никешук нагадав собі, що тоді, коли при трамваю обступили його люди, якийсь панок, потручений другим, сильно наляг на його груди. Тоді Никешук почув, що саме в місці, де в сурдуті були гроші, щось неначе рушилося на грудях. В тій же хвилі той потручений панок відвернувся і другий всунувся між нього і Никешука.

— То мабуть були два злодії спільники. Один з них витягнув мої гроші, другий влекшував йому роботу і перед відійти від мене.

Портієр готелю вже знав, що його гість багач і що йому можна закредитувати. Заплатив фіякра і порадив по гроші зателеграфувати до хати.

— Гроші на телеграму дам вам — сказав. — Як гроші прийдуть, то звернете мені довг і заплатите за готель.

Ще сидячи в трамваю, Никешук обміркував питання, чи таки не поїхати би йому до Відня. Тепер, по цій пригоді з трамваєм і з грішми, йому відхотілося Відня і у Львові вже не хотів далі сидіти.

— Велике місто не для мене, — погадав. — Треба вертатися. Зателеграфую по гроші...

— До кого би то зателеграфувати? — спитав портієра.

— Очивидно, що до жінки.

— За нізащо в світі! Може до пароха?

— Можна й до пароха. Скажіть мені, або напишіть адресу. Скільки має прислати. Я зараз пішлю хлопця до уряду телеграфічного. Заплачу й відповідь. Вона ще нині прийде.

Никешук сказав, що треба, хлопець побіг до телеграфічного уряду.

— Тепер ви сядьте собі при пиві і ждіть на відповідь, — сказав портієр. — В селі телеграфічного уряду нема. З уряду вишлють телеграму пішки. Післанець занесе до уряду відповідь і гроші.

В готелю був також шинок. Никешук пішов до шинку, пе пиво і дожидає відповіди від пароха. Дуже довго прийшлося йому ждати. Телеграма пішла в полудне, відповідь без грошей прийшла пізно вечером. Никешук глянув на депешу і своїм очам не вірив. Відповідь пароха була така: „На таких швіндлях розуміюся".

— Щож тепер буде? — Никешук спитав готельника.

Готельник сам не знав: сміятися, чи свого гостя дати в руки поліції?

— Як я дістануся до хати?

— Пусте, як ви доберетеся до хати. Або самі пішки зайдете, або поліція приставить вас шупасом. Важне те, як я від вас видобуду мої гроші...

Срібний годинник зі срібним ланцухом, при котрім висіла низка талярів, Никешук ще на залізниці сховав був у глибокій кишені в штанах і кишеню заткав хустиною. Це та ще, що хто не вкрав. Тепер він цей скарб добув з кишені і спитав:

— Чи не міг би я це заставити у вас. Та ви мусіли би ще додати мені на дорогу назад.

— Добре, сказав готельник, сягаючи рукою по ланцух з годинником.

— Вперед зважимо ланцух, щоби знати, скільки тут срібла. Таляри можете порахувати. На все те і на годинник муcите дати мені писемну посвідку. Я знаю, яка вартість всього того.

Така обережність готельникові не дуже подобалася. Та коли витортував великий процент, згодився дати посвідку.

Никешук відїхав ще цеї ночі. В селі дуже здивувалися, що він так скоро назад з Відня. Питали його, що він там бачив. Головно, чи бачив цісаря.

Він відповідав:

— Їзда багато коштувала мене. Ви за мої гроші хотіли би знати, як є у Відні?

Люди не дивувалися, що Никешук так відповідає. Вони знали, що він „підстріляний", дивак.

(Кінець).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

А. Д., Шамокін, Па. — Це, що Ви подаєте про „АРУС", є звичайним платним оголошенням. Кожда така „прогулька" чи „День" повинні бути подавані як оголошення, а потім можнаб у додатку подати окремо допис, у яким доповнеб те, чого бракує в оголошенню. Так є з усіми іншими подібними імпрезами, з Українськими Днями і т. п.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 106, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться 28. червня, в годині 12-тій вполудне, в галі церковній при Окклей і Райс вул. Обовязком усіх членів є на ці збори прийти. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Ті члени, що були суспендовані минулого місяця, як не зголосяться до уряду і не заплатять, будуть вичеркнені. Члени У. Н. Союзу, приєднуйте нових членів до У. Н. Союзу і Братства. — Микола Гуль, предс.; Іван Дацьків, секр.
146,8-9

ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС ОУН У ЛЬВОВІ

(Дальші зізнання підсудних, подані за часописом „Діло").

Вияснення підс. Е. Качмарського.

Підс. Качмарському поставили низку питань предсідник, прокуратор та оборонці: д-р В. Горбовий, д-р П. Евин і д-р В. Гриньовський. На питання предсідника підсудний вияснив, що Підгайний не згадував йому про псевдонім Бандери. Не знає, чи Бандера мав псевдонім „Баба". Признав, що Підгайний дав йому револьвер і разом з ним підготовив плян замаху на Бачинського. Згадав, що Підгайний не робив йому закидів, що перший замах на Бачинського не вдався. До замаху на Бачинського пішов підсудний у плащі та капелюсі Підгайного, бо про замах довідався у другі ледви 2 год. перед ним. Признав, що Підгайний дав револьвери для боєвиків до замаху на ком. Кособудзького. Підсудний признав, що боєвики мали 5 гранат і Підгайний учив його в лісі, як з ними обходитися, але гранат не кидали. Підсудний описав теж ці гранати.

На питання обор. д-ра Горбового підсудний вияснив, що ножі, якими мали вбити Бачинського, не були затроєні. Про це переконався підсудний, пробиваючи котові ногу. Вияснив, що члени його боївки посилали відповідь на анкету на адресу: Ґловацький, університет у Львові, а не на адресу „Ксавери Брудас". ОУН послугувалася теж нечленами, напр. Ярошом. Підсудний додав, що якби Ярош був членом, тоді видав би йому приказ і не просив би його. По невдалім замаху на Бачинського підсудний утікав схвильований і по дорозі бачив знайому панну Марійку Щиглівну. Оповів, що по вступленні до УВО в 1927 р склав присягу і знав, що якби не виконав приказу, жде його кара смерти.

На питання обор. **д-ра П. Евина** підсудний відповів, що при замаху на Бачинського оперував китайським ножем. Вістря було довге і гостре. Підсудний каже, що при першім ударі Бачинський стояв один крок від нього. Питання обор. д-ра П. Евина, якими спонуками, політичними чи соціяльними, кермувався підс. Качмарський, вступаючи до ОУН по виході з вязниці в Равічі, на спротив прокуратора предсідник відхилив, а трибунал затвердив цю постанову. Дальше питання цього оборонця, якими спонуками кермувався при складанні своїх надто обширних зізнань у слідстві, де отворив більше своє серце перед слідчим суд дею ніж тут на салі, предсідник на спротив прокуратора теж відхилив, а трибунал знову затвердив це рішення. Підсудний зізнав на питання цього ж оборонця, що замах на ком. Кособудзького був звязаний з голодівкою вязнів і строгою поведінкою цього комісаря.

Після того підсудний давав ще вияснення на питання оборонця **д-ра В. Гриньовського.**

Зізнання підс. К. Зарицької.

Поліція ввела на салю підс. К. Зарицьку. Предсідник повідомив підсудну, хто з підсудних зізнав уже про неї і за що її обвинувачують. Підсудна заявила, що до вини не почувається. Щож торкається справи Бачинського, підсудна зізнала ось що: Одного разу на площі С.-Б. стрінула її Косівна і просила, щоби пішла з нею до міста, де стрінули Сенькова, пізніше Мигаля. На прохання Косівної пішла з Сеньковом до Бачинського, повідомити його, що Мигаль недужий. З Бачинським прийшла підсудна на вул. Кадетську між год. 9 — Бачинський мав відвідати Мигаля. Знала лише те, що він добре жив з Мигалем. Заявила, що лиш один раз ходила по Бачинського. Бачинському заявила тоді, що веде його до Мигаля. Знала, що Мигаль хорував на серце. Чому Мигаль не ждав на Бачинського в себе вдома, але на вул. Кадетській, підсудна не знає. Предсідник завважив, що підсудна тяжко думає, коли нічого тоді не догадалася і відчитав дотичні її зізнання зі слідства. Не була би пішла по Бачинського, якби знала, що йому грозить щось злого. Пішла по Бачинського лише тому, що про це просила її товаришка.

На дальші питання, якими вулицями йшла з Бачинським на вул. Кадетську, підсудна відповідала, що не пригадує собі. Далі підсудна заявила, що з боєвим рефератом ні з револьверами не мала ніколи нічого спільного. Предсідник відчитав дотичні слідчі зізнання підс. Підгайного, який зізнав, що одного разу Зарицька мала відобрати револьвери по замаху на Бачинського. Підс. Підгайний заперечив тепер ці свої зізнання, а підс. Мигаль теж заявив, що це неправда (у Варшаві заперечував 4 рази), щоб Зарицька мала револьвери.

На питання предсідника зізнала, що на прохання Косівної ходила до друкарні Яськова питатися, чи там є якась редакція. Заявила, що до ніякої розвідки не належала.

Опісля підсудна давала вияснення у справі ком. Кособудзького. Признала, що в зимі 1933 або 1934 р. стрінула її Косівна, і разом з нею проходжувалася. Предсідник відчитав зі слідчих зізнань підсудної, що вона пішла під Бриґідки і дивилася, чи не буде йди один мужчина в зеленому одностою з золотими нашивками. Далі підсудна зізнала, що у травні або в червні 1934 р. була на площі С.-Б. Там Косівна попросила її піти з нею на кінні перегони. Так теж сталося. На питання предсідника відповіла, що на кінних перегонах не бачила ніякого мужчини в зеленому одностро́ю з золотими нашивками.

Предсідник знову відчитав дотичні слідчі зізнання підсудної. На питання прокуратора підсудна вияснила, що кілька років тому пізнала Мигаля в читальні при вул. Супінського. З Косівною ходила до VII. і VIII. кл. в гімназії і до техніки. Мигаль представив підсудній теж Сенькова. Про вбивство Бачинського довідалася підсудна з часописів. В. Свенціцьку знала підсудна теж з гімназії і з нею зустрічалася. На кінних перегонах була два або три рази.

На питання обор. **д-ра В. Загайкевича** підсудна відповіла, що бачила один раз Свенціцьку, як вона переходила нормальним кроком хідником по протилежнім боці коло Бриґідок.

На питання обор. **д-ра Ст. Шухевича** підсудна вияснила, що з Косівною ходила 4 роки до гімназії до одної кляси і 2 роки до техніки на мірничім підвідділі. Батько підсудної є гімназійним професором — математиком і займався дуже пильно підсудною.

На питання обор. **д-ра О. Павенцького** заявила підсудна, що якби знала, що на Бачинського плянують замах, не була би пішла по нього. Не була би пішла теж під Бриґідки, якби знала, що на Кособудзького плянують атентат. Коли оборонець д-р О. Павенцький запитав підсудну, за що мала процес у Варшаві, прокуратор спротивився, а предсідник заявив, що стердить це з актів. 9.30 вечором. Не знає, чого Вінці, коли цей обор. запитав підс., чи її протоколи на поліції дослівно записані, прокуратор теж спротивився, кажучи, що це загально відома річ, що на поліції протоколів дослівно не списують.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

„МОРҐАНОВІ ЦВІТИ НАГОРОДЖЕНІ".

Таку вістку принесли оноді нюйорські ґазети з огородницької вистави в Рокефелерівськім Центрі в Ню Йорку. Одна ґазета написала: „Морґанові цвіти дістали чотири нагороди". Були й фотографії в ґазетах відзначеного Морґана з його відзначеними цвітами.

Думаєте, що Морґан це якийсь відомий огородник чи цвітяр, що розуміється на цвітах? Ні, це американський банкир, який цвітів не садить, ні їх не поливає. Він тільки огородника платить, що це все робить, щоб цвіти були такі гарні. Самого огородника імени не подано.

Чи так має бути?

АРТИСТИЧНА ВІДСТАЛІСТЬ АМЕРИКИ.

Це може видаватися шуканням скалки в чужім оці. Одначе я знаю більше людей, що на цю справу дивляться в цей самий спосіб.

Американська критиця штуки, Сузанна Ла Фолет, звертається проти загального в Америці занедбування штуки. Вона критикує гостро погоню американських багачів по Европі за творами штуки. Особливо по горожанській війні в Америці, підчас котрої кількадесять людей стали нагло міліонерами, ці свіжо впечені міліонери хопилися за збирання до Америки творів штуки. На думку тих багачів, проблєма відсталости Америки на полі штуки була дуже проста, себто її можна вирішити дуже просто: дістати в своє посідання твори штуки.

Сузанна Ла Фолет, видно, не думає, що закупленням і привезенням до Америки образів пошириться в Америці знання штуки та підноситься артистичний рівень населення.

СЛАВНИЙ МАЛЯР — МОРҐАН.

Подібний протест проти тої самої думки висловив один відомий американський артист-рисівник, змальовуючи двоє дівчат, що стоять у Метрополітанськім Музею в Ню Йорку перед таблицею, що великими буквами показує дорогу до Морґанової збірки образів „Ходім", каже одна дівчина „Цей Морґан мусить бути славний маляр!"

Тут рисівник-сатирик хотів сказати, що для штуки Морґан багато менше важний, ніж маляр.

Отже чи не заслужив собі огородник, що садив рожі в маєтку Морґана, на те, щоб його згадати як такого, що дечим теж причинився до виплекання нагороджених рож?

ВАНДАЛИ В АМЕРИЦІ.

Відомий американський різьбар Ґуцон Борґлом оголосив публично, що дасть 500 долярів нагороди тому, хто дасть йому інформації, на основі котрих він зможе арештувати й засудити особи, що вдерлися до його артистичної студії, закритої на зиму, та понищили в ній уладження і творби штуки на загальну суму 20,000 долярів.

Замітно, що „вандали" не тільки крали, що остаточно можна би зрозуміти як раціональне. хоча злочинне, поступовання, але вони поламали моделі ріжних проєктованих пямятників. Це артист називає „вандалізмом".

Чи не можна доглянути хочби крихітку цього вандалізму в загальнім американськім поважанню до людини, що купила твір штуки, та приниженню людини, що цей твір штуки створила?

ПОСТАВИЛИ СОБІ ПАМЯТНИК В ІСТОРІЇ.

Слово „вандал" походить від імени тевтонського (німецького) народу, що колись у перших віках по Христі жив на полудневім березі Балтійського моря. У пятім столітті вандали зірвалися на мандрівку й потиснули на інші німецькі народи, пустошили Ґалію (нинішню Францію), Еспанію й Італію. В 455-тім р. вони вдерлися до Риму, столиці римської імперії, та обдерли її з творів штуки, літератури й артистичного промислу. Поводилися при тому як дикарі; брали не тільки те, що вміли вживати, але брали й таке, чого вжитку не знали, яке потім нищили. Отже брали з простої жадоби брання.

Від того часу імя цього народу почали римляни вживати не тільки як імя народу, але і як звичайного іменника, рівнорядного з іменниками: злодій, грабіжник, особливо дикий грабіжник, що грабить таке, яке йому не потрібне, а потім нищить. Від римлян це слово перебрали інші народи й нині знайдете це слово просто в кожній культурній мові світа, і в кождій мові воно має те значіння: дикого, варварського грабіження й нищення награбленого. Такого дикого грабіжника називають вандалом, а дикий грабіж називається вандалізмом.

Такий памятник поставили собі вандали в історії людства.

ВАНДАЛИ ЗГИНУЛИ, АЛЕ НЕ ПЕРЕВЕЛИСЬ.

Вандали остаточно перебралися до північної Африки й там осіли на стало та заложили собі царство. Одначе візантійські цісарі зломали скоро їх войовничу силу й за ними скоро й слід загинув.

Немовби тим доказали правду вискажу одного фільософа, що сказав: упасти може всякий нарід, але згинути може тільки нікчемний.

Та хоча згинули вандали, вандалізм не перевівся. Час від часу вставять народи, що мають таку саму охоту грабити, грабити навіть таке, якє їм на ніщо не здалося, просто для жадоби грабління. Польські вояки, що „пацифікували" західню Україну в 1930-тім році та грабили вишивки, килими й інші предмети українського артистичного промислу, щоб їх нищити, купили тою самою жаждою, якою купили колись вандали в Римі.

В ЧОМУ ДИВО?

Пишучи про стан поезії в Америці, один критик дивується, що в Америці така маса кепської поезії.

Притому він не дивується тому, що „багато добрих поетів в Америці голодують, але тому, що так багато кепських поетів мають що їсти".

Мені всетаки видається більше дивним не те, що кепські поети їдять, але те, що добрі поети голодують.

Бо чи нема в цьому факті, що добрих поетів заставляють голодувати, певного роду вандалізму?

Несподіванка.

Пан Ходачок проходжується з нареченою по парку. Нараз починає падати дощ.

— Отвори парасолю! — каже наречена.

— Коли вона дірава.

— А поще ти її взяв зі собою?

— Хіба я сподівався, що буде дощ?

РЕЗОЛЮЦІЇ ПЕРШОГО ЛЕМКІВСЬКОГО КОНҐРЕСУ В АМЕРИЦІ,

що відбувся 6-го червня 1936 року в Українськім Народнім Домі при 849 Норт Френклін вулиці у Філядельфії, Па.

1) Перший Лемківський Конґрес у Філядельфії стверджує, що Лемки є нерозривною частиною великого українського народу, а Лемківщина — це нерозривна частина Соборної України. Тому всякі ворожі спроби відірвати Лемків від українського пня, а Лемківщину від України — є даремні й засуджені на невдачу.

2) Конґрес рішучо протестує проти польської окупаційної влади, що збройною силою заняла частину українських земель, а з ними і Лемківщину, та намагається всіми способами, від терору аж до релігійно-національної політики, цілковито знищити самостійне життя лемків і зробити їх поляками.

3) Конґрес протестує рішучо проти тих всіх відступників нашого народу на Лемківщині, що, ставши на службу польської окупаційної влади й позбувшися всякої етичної і національної чести, провадять юдину роботу серед українського населення. Тими відступниками є недобитки кацапів-польонофіли, які за гроші запродували колись Лемківщину царській Москві, а тепер запродують її таксамо Польщі.

4) Конґрес протестує також проти наших перевертнів на еміґрації, які в своїм засліпленню і злобі запроданцю, кому тільки можуть, щоб тільки не йти разом зі своїм українським народом. Це ті, які до нині ще не отрясилися з московського дурману, всеодно білого, царського чи червоного, большевицького. Конґрес стверджує, що як біла так і червона Москва є для нашого народу чужою і ворожою.

5) Конґрес стверджує, що введення Апостольської Адміністратури для Лемківщини та вилучення її з перемиської епископської дієцезії є черговою спробою урядової польонізації Лемківщини та внесення релігійної боротьби між наш нарід на Лемківщині. Конґрес стверджує, що Лемківщина тільки під покровом перемиського епископа, преосв. Кир Йосафата, який є її уроженцем, може свобідно розвиватись релігійно і національно, а ніколи під юрисдикцією адміністраторів-кацапів.

6) Конґрес стверджує, що польська влада зліквідувала по лемківських селах культурно-освітні та економічні українські товариства, створені нашими власними силами і засобами, а на їх місце пробує впровадити польські та кацапсько-польські, які українському населенню Лемківщини є чужі та ділають на його шкоду.

7) Конґрес стверджує, що Польща не допускає на Лемківщині української мови навчання, українських підручників та українського вчительства для лемківських шкіл з українською дітворою.

8) Учасники Конґресу є глибоко переконані, що тільки систематичною працею й орґанізацією самого українського народу можна улекшити життя-буття Лемків. Тому взивають всіх українців, деб вони не були на американському континенті, до консолідації своїх національних сил для оборони Лемківщини перед польською навалою.

9) Тому, що якраз такою національною орґанізацією, яка консолідує наші сили для несення моральної і матеріяльної помочі загроженій у своїм існуванні Лемківщині, як також для культурно-просвітньої праці тут на еміґрації, є Орґанізація Оборони Лемківщини, Конґрес взиває в першу чергу всіх лемків стати одностайно та обєднано в її ряди.

10) Вкінці Конґрес, стоячи непохитно на становищі, що лемки є нерозривною частиною великої Української Нації, й що ніхто не має права робити з них москалів чи поляків, взиває до ратунку ввесь український загал в Америці і на рідних землях. Як прихильники соборности всіх українських земель, учасники Конґресу стверджують, що питання майбутности Лемківщини являється першорядною проблемою загально-національної української політики. Вратована від польської окупації Лемківщина, розбудована національно, культурно й економічно, вона стане справжнім кордонним муром на заході України.

11) Конґрес пересилає щиробратерський привіт і поздоровлення всьому українському народові, а зокрема духовим провідникам та товариствам, які ведуть діло ратування гинбаючої твердої лемківської душі.

12) Окремо Конґрес пересилає щирий привіт Товариству „Просвіта", та висловлює їй повне признання і подяку за дотеперішню її працю і заходи для ратування Лемківщини для загально української ідеї.

„Ревізор" у Ростові над Доном

Гоголевому „Ревізорові" минуло саме сто літ. У Петербурзі виставили були „Ревізора" на сцені з початком травня 1836. р., у Москві була його прем'єра місяць пізніше. Та мусіло минути повних дванацять літ, заки безсмертна комедія дісталася на провінцію. І навіть тоді не був це триумфальний похід, а радше терниста дорога. Справоздавець першої вистави у Ростові над Доном подає про це таке:

Ростівський комендант поліції Загура-Загоровський прийшов до театру в повному парадному однострою. Як лише він заняв своє місце в першому ряді, спеціяльно на цей вечір привезена полкова орхестра заграла веселий марш і завіса піднялась.

Відразу при перших словах комедії, комендант поліції почервонів наче рак. Подвійне назвище Гоголівського коменданта поліції Сквозник-Дмухановський спричинило, що на нього стали зглядатися переляканo. Перелякано зглядалися купці та купецькі помічники з середніх рядів партеру. А в задніх рядах насмішливо хихоталися.

З а г у р а-Загоровський держався до кінця другої дії. К о л и ж Сквозник-Дмухановський сказав: „Колиб і були якінебудь хабарі, то зовсім незначні: якась дрібничка на столі, сукно на одяг, матерія на костюм. Щож торкається вдови по підстаршині, яку я нібито казав вибити, це напасть, їй Богу напасть" — при тих словах піднявся сердитий ростівський достойник і одним скоком був уже на сцені — й тепер віч-у-віч стояли напроти себе перед публикою два поліційні старшини.

Серед публики зчинився переполох. Урядники та купці кинулися на втікача. А Загура-Загоровський кричав:

— У Сибір зашлю я вас, ледарі! — Висмівати начальство? П о к л и к а т и сюди поліцая! Зараз же відвести в арешт! Хлестаков і Сквозник-Дмухановський збліди під шмінкою, відступили перед розсердженою владою та шептали притишеним голосом:

— Вспокійтеся, в а ш е превосходительство!

П я с т у к поліційного старшини наближався вже до ковніря актора Дорошенка, який грав ролю Сквозник - Дмухановського, два поліцаї спішно підходили до сцени, щоб в і д в е с т и проступників, між публикою зчинилось замішання, що тяжко описати. Тоді Дорошенко виняв цензурований примірник комедії та показав комендантові поліції, одначе цей все ще голосно кричав:

— Виключене, щоби таке висмівання начальства могло бути допущене перед слухачів!... Грайте щось інше, якунебудь гідну трагедію!...

— Та це неможливо! — впевняв Дорошенко.

Тимчасом до сцени перетиснулися поліцаї.

В цюж мить на сцену ввійшла нова особа: директор театральної трупи з Таганрога, емеритований полковник Зельнер, відомий із непогамованого характеру. Грімким голосом крикнув він на Загуру-Загоровського:

— Ви скінчений сукінсин!... Я вас заскаржу в Петербург! Ви будете відповідати за цей скандал!

— Побачимо! Поліцаї, відведіть їх!

— Ви це відпокутуєте! Чи ви не знаєте, що автор цієї комедії високо поставлена особа? Що він має ґенеральську ранґу та що походить з царської родини?

Ця хитрість зробила своє. Комендант поліції злякався, збентежився. Разом із поліцаями він утік із театру під свист купецьких помічників і маломіщан.

Одначе саля була вже пуста. Урядники й купці пропали, бо боялися, що комендант поліції може на них пімститися.

Підстаршина (до вояка): Ти знову пяний! Вважай, колиб ти не запивався, міг би вже бути капралем.

Вояк: Це правда, одначе воно для мене невигідно.

Підстаршина: Чому?

Вояк: Бо як я пяний, то почуваюся наче полковник!

Не міг виїхати.

— Ви були того року в горах?

— Ні, там ціни для нас зависокі.

— То може над морем?

— Теж ні! Там ціни засолені.

ВЗІРЕЦЬ.

— Найславніший чоловік, який колинебудь жив на світі, то мусів бути Петро Картушняк! Він був наймудріший, великодушний, найліпший — словом взірцевий, лише всі ті прикмети відкрили щойно після його смерти!

— Так? А де ти довідався те все про нього?

— Я оженився з його вдовою...

МІЖ ЖІНКАМИ.

— Пані Крапульська, чи ваш чоловік заробляє досить грошей?

— Так, одначе це замало.

Суперники.

Є звичай, що дівчині посилають на уродини стільки рож, скільки вона має років. Цей звичай допоміг Володкові здобути серце панни Олі, яка зпочатку воліла залицяння Тараса ніж Володка.

День перед уродинами панни Олі оба суперники стрінулись у склепі з квітами. Оба вибрали по 24 рожі (стільки років мала Оля) і казали післати до панни Олі, залучуючи свої візитівки.

Другого дня пішли оба суперники зложити побажання. Якже здивувався Тарас, коли побачив, що Оля його майже не помічає, а всіма солодкими усміхами обдаровує Володка. Тарас ніяк не міг збагнути причини цеї зміни. А не знав бідачисько, що хитрий Володко вернувся по кількох хвилинах до склепу, де разом купували рожі, й на свій рахунок сказав додати до Тарасового букету ще три рожі.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

АМГЕРСТ, МАСС.

Зі Свята Матери на народні цілі.

Дня 10-го травня члениці від. 25 С. У. А. улаштували спільний обід на фармі в громадян Намаків. На цей обід запрошено місцевих і позамісцевих гостей. Підчас обіду забрала слово пані Янішин та в своїй короткій бесіді згадала про ті завдання та обовязки, які спочивають на наших матерях тут в Америці й там на Рідних Землях, а зокрема пригадала ті терпіння, ту неволю, в якій карається наша нам усім спільна та найдорожча Матір-Україна. І власне та Матір-Україна кличе нас усіх помогти Їй вирватись з неволі. По цій промові переведено збірку, яка принесла $23.50. Розходу було $3.50, а $20 вислано через Обєднання на такі цілі: $10 на Рідну Школу, а по $5 на інвалідів та на політичних вязнів. Жертвували по $2: М. Федорів і В. Мацина; по $1: Д. Хрупалик, І. Процишин, Т. Сарна, Й. Доскоч, М. Богуславський, С. Загайкевич, В. Коваль, Г. Любачівська, Г. Котович, А. Янішин, Л. Намака, Й. Затирка, Т. Тилєба, М. Нинзайка, К. Богуславська, С. Затирка й В. Болюх; по 50 ц.: А. Канклин, М. Затирка, Р. Намака, Г. Доскоч і Р. Торнтон.

Р. Намака, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З Собору на Музей Визвольної Боротьби.

Пятий Собор Української Автокефальної Православної Церкви став жертводавцем-добродієм Музею Визвольної Боротьби в Празі. Перший, що зложив на нім жертву на Музей, був Впр. архиепископ Іван Теодорович, що зложив $25. Потім жертвували по $5: о. В. А. Каськів і о. Лев Весоловський; по $2: о. Осип Желехівський і о. Василь Дяків; по $1 жертвували такі отці: о. д-р В. Клодницький, Л. Кушнір, В. Горохівський, К. Кирстюк, І. Костюк, І. Савчук, Е. Писар, М. Запаринюк, П. Білон, Д. Поліщук, О. Мицик А. Стангринчук, Е. Королишин, Г. Павловський. А далі громадяни: Я. Тарас, М. Ґула, М. Тхір, В. Мельник, Я. Павлишин, Т. Свистун, О. Потіха, М. Вецал, М. Ворончак, Д. Юрів, В. Гарасим, П. Чарнецький, М. Глух, Т. Семчук, В. Кушнір, В. Загоруйко, П. Сінгалевич, М. Євуш, Розина Красновська, І. Лантвіт, Анна Гренюх, Михайлина Мельник, а М. Чагарин 50 ц. Разом зібрано $80.50. Гроші вручено делеґатові Музею, і їх переслано до Музею через Обєднання.

При асентирунку.

Прошу пана доктора, я хотів би служити при кінноті.

— А вмієте їздити на коні?

— Так, я від дитини їжджу кінно.

— Коли так, то приділимо вас до піхоти, там навчитеся ходити.

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА. (40)

Зі своїми двома чорними товаришами недолі наші хлопці знов опинилися перед обличчям ватажка людоїдів. Ватажок Ґаля Ґаля пробурмотів крізь горло кілька незрозумілих звуків, які Буляля ломано переповів: „Він хоче знати, чого ви тут шукаєте?" „Головне, чого ми тут шукаємо, є, знайти вихід звідси", відповів Дік.

„Скажи йому, що ми хочемо звідси знайти шлях до залізниці, або шлях до Тарзана", втрутив Док. На згадку імени Тарзана лице ватажка знов дивно викривилося й нагадувало мішанину ненависти і страху. Зверґи втрутився до розмови лукавий чарівник Інтамо й через Буляля запитав: „А чим є для вас Тарзан?"

„Тарзан є моїм кузином", відповів гордо Дік. „І коли ви не будете поводитися з нами як слід", продовжував з погрозою Дік, „то він скарає вас за те". Ватажок залякавсь, а Інтамо нахилився, щоб заспокоїти його: „Нічого страшного. Все складається так, як я заповів. Це наші божки помагають нам виконати прокляття, яке я кинув на Тарзана і його рід".

Після цього говорення ватажок знов успокоївся, а навіть злобно усміхнувся. Інтамо звернувся знов до хлопців і до них так заговорив: „Коли ви побудете з нами кілька днів, то тоді побачите свого кревняка Тарзана". Ці слова він сказав на голос, а тихо у своїй душі додав: „Побачите його на другому світі, де ваші духи стрінуться з його духом.